

El gust per la lectura
Educació primària

JOAN-RATOT

Enric Valor

GUIA PER AL PROFESSORAT

Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament

SEMINARI
“El gust per la lectura”
2011-2012
Educació primària

Subdirecció General de Llengües i Entorn
Servei d’Immersion i Ús de la Llengua

JOAN-RATOT

Enric Valor

MARI CARMEN MONFORT CAMPOS

ANA BELEN FERRER NAVARRO

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se'n citi l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual a la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>

ÍNDEX

INFORMACIÓ SOBRE EL LLIBRE	7
1. Fitxa tècnica	7
2. Per saber-ne una mica més	7
2.1. L'autor: Enric Valor	7
2.2. Els personatges	8
2.3. Resum del conte	9
2.4. Geolocalització	10
2.5. Llenguatge	10
Frases fetes i expressions populars	10
ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES	12
1. Abans d'obrir el llibre	13
1.1. Joc introductori	13
1.2. Expressió oral	14
1.3. Creativitat i imaginació	15
2. Amb el llibre obert	16
3. Després de llegir	17
3.1. Activitats individuals a partir de la lectura	17
3.2. Activitats de grup	18
Cançó encadenada	18
Dramatització	18
Contes de ratolins	18
Construcció de mòbils	18
Reflexió	20
3.3. Jocs	21
Endevinar personatges	21
Olla de lletres	21
La font dels desitjos	21
Joc de rimes	21
Joc de corda	21
Joc de picar de mans	21
Joc de l'olla plena	21
Joc del telèfon	21
BIBLIOGRAFIA	22

INFORMACIÓ SOBRE EL LLIBRE

1. FITXA TÈCNICA

Títol: *Joan-Ratot*

Autor: Enric Valor

Il·lustrador: Antoni Laveda

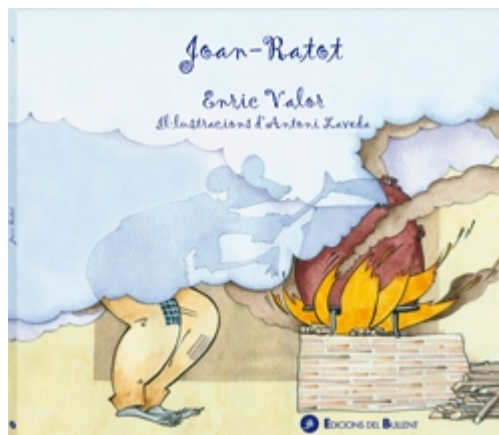
Editorial: Edicions del Bullent

Nombre de pàgines: 28

Any d'edició: 2010

ISBN: 978-84-9904-051-6

Nivell educatiu recomanat: segon curs de primària

2. PER SABER-NE UNA MICA MÉS

2.1. L'AUTOR: ENRIC VALOR

Enric Valor i Vives va nàixer a Castalla (l'Alcoià) el 22 d'agost de 1911 i va morir a València (l'Horta) el 13 de gener de 2000.

Home de caràcter afable i tarannà democràtic i progressista. Compromès amb el nostre país i la llengua catalana al llarg de tota la seua vida. Des de molt jove va entendre la importància de la llengua per a un poble i va considerar una «obligació» (segons les seues pròpies paraules) treballar per salvar la llengua de la desaparició que semblava que podria produir-se durant la dictadura. En aquesta tasca ingent es va trobar amb personatges com Manuel Sanchis Guarnier o Carles Salvador, animant-se uns als altres per a dur endavant aquesta feina apassionant i difícil alhora.

La gramàtica és un dels àmbits en els quals treballa afanosament per traure obres tan importants i emblemàtiques de finals del s. xx com *Millorem el llenguatge*, de 1971; *Curs mitjà de gramàtica catalana, referida especialment al País Valencià*, de 1973, i *La flexió verbal*, de 1983, entre d'altres. Aquestes obres van permetre la formació lingüística de moltes persones. D'aquestes, unes es dedicarien posteriorment a l'ensenyament de la llengua en escoles i instituts d'arreu del País Valencià; altres, a la literatura, i moltes altres han perfeccionat el coneixement i l'ús de la llengua pel plaer de fer-ho i per l'estima al seu país. Com el propi Enric Valor va dir: «Pel nostre valencià, el català de tots».

En l'àmbit literari podem trobar dos espais: el rondallístic i el novel·lístic. Malgrat la seua vocació per la novel·la, va decidir dedicar-se en primer lloc, durant el franquisme, a la recerca i recuperació sistemàtica de rondalles populars. Preocupat, a l'igual que Manuel Sanchis i Guarner, per la pèrdua de vocabulari i expressions genuïnes de les nostres comarques, va considerar que era urgent aquesta tasca. D'aquest esforç naix una de les col·leccions de rondalles populars més selectes, per la seua qualitat i exquisidesa lèxica, que podem trobar en la nostra llengua i en qualsevol altra llengua europea. És un conjunt de 36 rondalles que destaquen no sols per l'arreplega que ha suposat, sinó per la gran tasca enriquidora que Enric Valor va fer ampliant-les i millorant-les amb les descripcions magistrals de personatges i paisatges de què han estat dotades. Així mateix, com ell mateix deia, les va nacionalitzar.

Encara que de jove va escriure novel·la, com *L'ambició d'Aleix*, de 1957 (1a edició, 1960), va ser en la seua maduresa, i quan es va mostrar feliç i despreocupat perquè veia com l'educació en valencià anava normalitzant-se, quan es va dedicar de ple a la novel·la. Destaca la trilogia que ell anomenà *Cicle de Cassana*, que inclou les tres novel·les *Sense la terra promesa*, de 1980; *Temps de batuda*, de 1983, i *Enllà de l'horitzó*, de 1991.

Entre els reconeixements de què fou objecte Enric Valor al llarg de la seua vida, destaquem els nomenaments de doctor *honoris causa* per la Universitat de València en 1996, per la Universitat de les Illes Balears en 1998 i per les universitats Jaume I de Castelló, Universitat d'Alacant i Politècnica de València en 1999.

Fou membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans des de 1986, i del Consell Assessor de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana des de 1987.

Va ser guardonat per la seua important tasca amb diversos premis entre els quals destaquen:

- Premi Sanchis Guarner de la Diputació Provincial de València (1983)
- Premi de les Lletres Valencianes de l'Ajuntament de València (1985)
- Premi d'Honor de les Lletres Catalanes d'Òmnium Cultural de Barcelona (1987)
- Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1993)
- Miquelet d'Honor de La Societat Coral El Micalet de València (1996).

2.2. ELS PERSONATGES

- Joan-Ratot
- Rateta Torna-per-més
- Pardalet
- Corb
- Bou
- Figuera de la Font
- Font
- La bella fadrina Soledad

2.3. RESUM DEL CONTE

Fa moltíssims anys, el ratolí Joan-Ratot vivia amb la seua dona, la rateta Torna-per-més a la Serra de Castalla.

Un matí, la rateta Torna-per-més havia d'anar al mercat a comprar bacallà i bonítol i es va deixar l'olla al foc, ja que estava preparant el dinar. Va encomanar a Joan-Ratot que tingués compte del foc i que no destapara l'olla, perquè tenia por que aquest en caiguera dins.

Tan gran era la curiositat de Joan-Ratot per saber què hi havia dins l'olla, que va alçar la tapadora i hi va caure dins. Així doncs, va morir escaldat.

Quan la rateta va tornar a casa i va vore el seu home mort, va plorar i plorar fins que va vore un pardal i li va contar aquella terrible desgràcia.

El Pardalet, molt afligit, es colpejà contra la branca d'un arbre i s'hi va trencar el bec.

El Pardalet li contà al Corb la mort de Joan-Ratot i aquest, de la tristor, se n'anà devers un crestall de penya viva i s'hi va tallar una ala.

El Corb li contà al Bou que Joan-Ratot havia caigut dins l'olla i el bou es va unir al disgust arrancant-se les banyes.

El Bou li ho contà a la Figuera de la Font i aquesta es va esguellar la millor branca.

La Figuera li ho digué a la Font i aquesta decidí assecar-se per sempre.

La bella madrina Soledat, que anava a omplir aigua amb el seu cànter, s'assabentà de la mort de Joan-Ratot i va tirar els càneters riu avall.

Així doncs,

- Joan-Ratot és mort dins l'olla,
- la rateta sopa i plora,
- el Pardalet s'ha trencat el bec,
- el Corb s'ha tallat l'ala,
- el bou s'ha arrancat les banyes,
- la figuera s'ha esguellat la millor branca,
- la font s'ha assecat i
- la bella madrina Soledat ha tirat els càneters riu avall.

Les desgràcies anaren encadenant-se fins que tot es va perdre en el poble de Joan-Ratot (Cabeç de Penadesa).

La història ens narra com la curiositat de Joan-Ratot porta tota una comarca a la desgràcia.

2.4. GEOLOCALITZACIÓ

Enric Valor localitza la rondalla al seu poble, Castalla, situat a la Comarca de l'Alcoià, als peus de la serra de Castalla i el pic de Maigó.

Alguns indrets que apareixen a la rondalla són el barranc del Negre (que creua bona part del terme municipal i porta aigua quan plou amb molta intensitat) i les Penyes de Litero (que són una de les fites paisatgístiques més destacades de la localitat de Castalla i lloc molt visitat per senderistes i excursionistes).

2.5. LLENGUATGE

El conte es llegirà seguint unes sessions programades a l'apartat d'orientacions didàctiques. A l'hora de llegir el text, els infants es poden trobar amb algunes paraules que no entendran i amb formes verbals o pronoms que no utilitzen. En cada sessió de lectura s'explicarà cada una de les expressions i frases fetes que apareguen per a conèixer el seu significat i entendre millor la lectura. Cal aprofitar-ho per reflexionar sobre les variants del català.

Si es vol representar la rondalla i l'alumnat ha de memoritzar el text, es recomana que es canvien les expressions que són poc habituals per les corresponents de la variant del lloc on es troba l'escola.

Frases fetes i expressions populars

En aquest conte hi ha moltes expressions i frases fetes que no són usals en el nostre llenguatge. Unes s'han perdut al llarg del temps i no s'utilitzen, i altres són específiques de la zona geogràfica d'on s'ha extret el conte. Entre elles:

<i>Una caseta molt llepada.</i>	Molt bonica.
<i>Una raconada al sol ixent.</i>	Una raconada encarada a l'est.
<i>Font delitosa.</i>	Font amb aigua molt bona.
<i>Van oir pregó.</i>	Van sentir el pregoner.
<i>Saladurer.</i>	Venedor de salaons, bacallaner.
<i>Bullia a tota paleta.</i>	Bullia amb molta força.
<i>Afegia un secall al caliu.</i>	Afegia una branca de llenya al foc.
<i>En un bell en sec.</i>	A l'instant.
<i>Menjar carnús.</i>	Menjar carronya.
<i>Un plor de nas.</i>	Un plor molt gran.
<i>Devers un crestell de penya viva.</i>	Contra una roca esmolada.
<i>M'esguellaré la millor branca.</i>	M'esqueixaré, arrancaré la millor branca.

<i>Trenta estiudades.</i>	Trenta anys.
<i>Asclar.</i>	Trencar a bocins.
<i>No va quedar estaca en paret.</i>	Es va fer tot malbé.
<i>Empedreit manifasser.</i>	Entremetedor, intrús contumaç.

ORIENTACIONS DIDÀCTIQUES

CONTINGUTS QUE ES TREBALLEN ¹		
Competència comunicativa lingüística i audiovisual	Dimensió literària	<i>Coneixement al voltant de l'obra i l'autor. (1, 3)</i> <i>Els llocs de la narració. (2, 4)</i> <i>Opinió sobre el conte. (5)</i> <i>Personatges del conte. (4, 8, 10, 11, 13)</i> <i>Frases fetes i expressions populars. (17)</i> <i>Diàlegs. (14)</i> Cançons. <i>Escriptura d'oracions. (12)</i> <i>L'adjectiu. (9, 13)</i> <i>Descripció d'escenes. (15)</i> <i>Reescriptura d'escenes. (20)</i> <i>Paraules antònimes. (16)</i>
	Dimensió comunicativa	Conversa a partir de les il·lustracions. Narració oral d'un conte encadenant els fets. Narració oral d'un conte canviant el final. <i>Seqüenciació dels fets. (1, 7)</i> Reflexió a partir del conte: els valors (compartir el dolor). Escolta activa i participativa del conte. Comprensió del conte explicant el valor de compartir el dolor.
	Competència audiovisual	Enregistrament de diàlegs entre personatges. Enregistrament de la lectura del conte.

¹ Els continguts marcats en cursiva són els que apareixen al *Quadern per a l'alumnat*. Entre parèntesis s'indica l'activitat en què es treballen.

Competència matemàtica	<p>Seqüències: ordenar personatges per ordre dels fets.</p> <p>Contar les paraules d'una pàgina.</p> <p>Contar els personatges del conte.</p> <p>Nombres cardinals i ordinals.</p> <p><i>Simetries.</i> (18)</p>
Coneixement i interacció amb el món físic	<p><i>Llocs naturals: Castalla, la Foia de Castalla, Almarra, Penyes de Litero, Penya Roja.</i> (2)</p> <p>Excursió al poble de Castalla i al seu ajuntament.</p>
Tractament de la informació i competència digital	<p>Investigació i recerca d'informació en Internet.</p> <p>Utilització de la pissarra digital.</p> <p>Cançons.</p>
Competència social i ciutadana	<i>Actituds de solidaritat.</i> (19)
Competència artística i cultural	<p>Dibuixar la tapa del llibre.</p> <p><i>Dibuixar escenes del llibre.</i> (6)</p> <p>Fer una exposició amb dibuixos lliures sobre el conte.</p> <p>Fer un mòbil dels personatges.</p> <p>Fer un mural a classe.</p> <p>Confecció de disfresses.</p> <p>Buscar a la biblioteca informació sobre Castalla.</p> <p>Buscar a la biblioteca llibres de ratolins, llibres escrits per Enric Valor.</p>
Aprendre a aprendre	<p>Qüestionament de la realitat: a partir del final del conte ens qüestionem si hi ha actualment persones manifasseres.</p>
Autonomia i iniciativa personal	<p>Conscienciar que no és necessari unir-se al dolor per a solucionar els problemes.</p> <p>Buscar solucions als problemes.</p> <p>Creació d'hàbits i valors d'ajuda als altres.</p> <p>Solidaritat i ONG.</p>

1. ABANS D'OBRIR EL LLIBRE

1.1. JOC INTRODUCTORI

Abans de presentar el llibre als xiquets i xiquetes, es pot fer un joc per trobar el llibre triant entre 5 que hi ha al mig d'un rotgile d'alumnes en la classe, donant pistes. Després de cada pista, es lleven els llibres que no hi poden ser, fins endevinar quin és. El mestre o mestra només podrà dir SÍ o NO.

- És d'animals?
- Té color blau a la tapa?
- Passa al bosc?
- Hi apareixen xiquets?

Un cop trobat el llibre, es pot contextualitzar la història parlant de l'autor, Enric Valor, i del poble on va nàixer, Castalla, que és on se situa la rondalla.

Després de parlar-ne, es poden fer les **activitats 1 i 2** del *Quadern per a l'alumnat*.

Resposta activitat 1

Va nàixer a Castalla (l'Alcoià) el 1911.

Va escriure les *Rondalles valencianes* entre 1950 i 1958.

Va publicar *La flexió verbal* el 1983, amb què va ajudar moltes persones a aprendre a escriure la seua llengua.

Va obtenir el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 1987.

Va morir a València el 2000.

Solució trencaclosques activitat 2

Atles Universal Català. GEC

1.2. EXPRESSIÓ ORAL

Amb el llibre a les mans, en començarà la presentació amb una cançó:

*Sóc Joan i no sóc gran,
un ratolí original,
i m'agrada molt mirar,
escodrinyar i esbrinar
tot el que hi ha.*

Cada xiquet o xiqueta dirà com li pareix que és Joan-Ratot. Farem preguntes com:

- Serà el protagonista?
- Què ens diu el títol?
- Què li deu passar?
- Els personatges seran només ratolins?
- Hi haurà un gat?
- On viuran?
- Hi eixiran xiquets?

1.3. CREATIVITAT I IMAGINACIÓ

En aquest apartat es treballen les **activitats 3 i 4** del *Quadern per a l'alumnat*. Ho farem pas a pas.

Cada xiquet o xiqueta anirà contant com s'imagina que és la història i quins personatges hi eixiran.

- El títol:
 - Què ens diu?
 - Com deu ser?
 - On deu viure?
- Il·lustració:
 - Ens ajuda a conèixer-lo?
 - Farà por?
 - On deu viure?
 - Quins personatges més hi apareixen?

Després, mostrarem la coberta i la contracoberta del llibre, i parlarem de colors, formes i dimensions dels dibuixos. Algunes qüestions que poden tractar-se són:

- Hi ha el títol?
- Qui deu haver fet els dibuixos?

- Quina editorial el publica?
- Pertany a alguna col·lecció?

2. AMB EL LLIBRE OBERT

Els xiquets i xiquetes tocaran, obriran i miraran el llibre; els direm que busquen informació de:

- Grandària del llibre i de les pàgines.
- Com és la lletra.
- Les il·lustracions que hi ha.
- Nombre de pàgines que té.
- Si el conte comença o acaba d'alguna forma especial.
- Si té un índex on explica els capítols.
- Si hi ha capítols amb diferents títols.

Quan tot estiga mirat, es preguntarà: Voleu que el llija ja?

El mestre o mestra llegirà el conte de forma guiada, parant i fent a l'alumnat preguntes com aquestes:

- Què creus que hi passarà?
- Era açò el que pensaves?
- Trobarà algú pel camí?
- S'haurà mort de veritat?
- Pot ser que parlen els animals?
- Que farà la font, del disgust?

Fins que poc a poc arribem al final del conte i tractem d'endevinar què passarà. Explicarem les últimes línies del conte i demanarem l'opinió (**activitat 5**). Els xiquets repetiran els versos finals.

A continuació, els xiquets i xiquetes llegiran individualment el conte.

Dedicarem dues sessions de 30 minuts setmanals durant un mes a llegir el conte. L'alumnat, de forma alterna, llegirà en veu alta, i així podrem treballar el vocabulari, les expressions i el contingut lèxic i semàntic del conte.

A mesura que llegim, podem anar fent algunes activitats del *Quadern per a l'alumnat*, tot i que també es poden deixar per a després. Per exemple:

Activitat 9: sobre com era Joan-Ratot. **Resposta:** desmanotat, curios, manifasser.

Activitat 10: quina era la curiositat de Joan-Ratot. **Resposta:** a) Que no sabia quin menjar hi havia dins l'olla.

Activitat 15: explicar la imatge de Joan-Ratot caient dins l'olla.

Activitat 18: completar el dibuix de l'olla.

3. DESPRÉS DE LLEGIR

3.1. ACTIVITATS INDIVIDUALS A PARTIR DE LA LECTURA

Després de llegir la rondalla, podem fer la resta d'activitats del *Quadern per a l'alumnat*:

✚ Activitats que treballen el conjunt de la història:

Activitat 5: han de dir si els ha agradat o no.

Activitat 6: dibuixar l'escena que els haja agradat més.

Activitat 7: reordenar la història. **Resposta:** 3, 1, 4, 2, 5.

✚ Activitats centrades en els personatges:

Activitat 8: esbrinar quin personatge prepara el dinar. **Resposta:** la rateta.

Activitat 11: trobar els personatges en la sopa de lletres.

Resposta

B	O	U								F		
		F								O		
		I								N		
		G								T		
		U										
		E						R				P
		R				T	C	A				A
J	O	A	N	R	A	T	O	T				R
				D			R	E				D
			E				B	T				A
		L						A				L
	O											E
S												T

Activitat 12: reordenar frases. **Resposta:** 1. Joan-Ratot era un ratolí manfasser. 2. La Figuera s'ha esguellat la millor branca. 3. El Bou s'ha arrancat les banyes.

Activitat 13: atribuir adjectius als personatges. **Resposta:** Corb: endolat. Figuera: bledana, corpulenta. Font: delitosa, desesperada.

✚ Activitats per treballar el lèxic i l'expressió:

Activitat 14: escriure un diàleg entre dos personatges de la rondalla.

Activitat 16: trobar antònims. **Resposta:** a) riure; b) reparar, recompondre, adobar; c) alçar-se, aixecar-se; d) entrar; e) content, alegre.

Activitat 17: relacionar frases i significat. **Resposta:** a) 3; b) 1; c) 5; d) 2; e) 4.

Activitat 19: escriure missatges de consol a la rateta i al bou.

Activitat 20: canviar la història (escriure i dibuixar).

3.2. ACTIVITATS DE GRUP

Cançó encadenada

Treballeu la cançó encadenada que apareix a l'annex del quadern de l'alumnat, cantant-la i ballant-la a classe amb tot el grup. També podeu fer-ne una adaptació com la de [Dani Miquel](#).

Dramatització

Prepareu els diàlegs de la rondalla per fer-ne una dramatització a l'aula o a fora. Elaboreu les disfresses corresponents als personatges que hi vulgueu incloure.

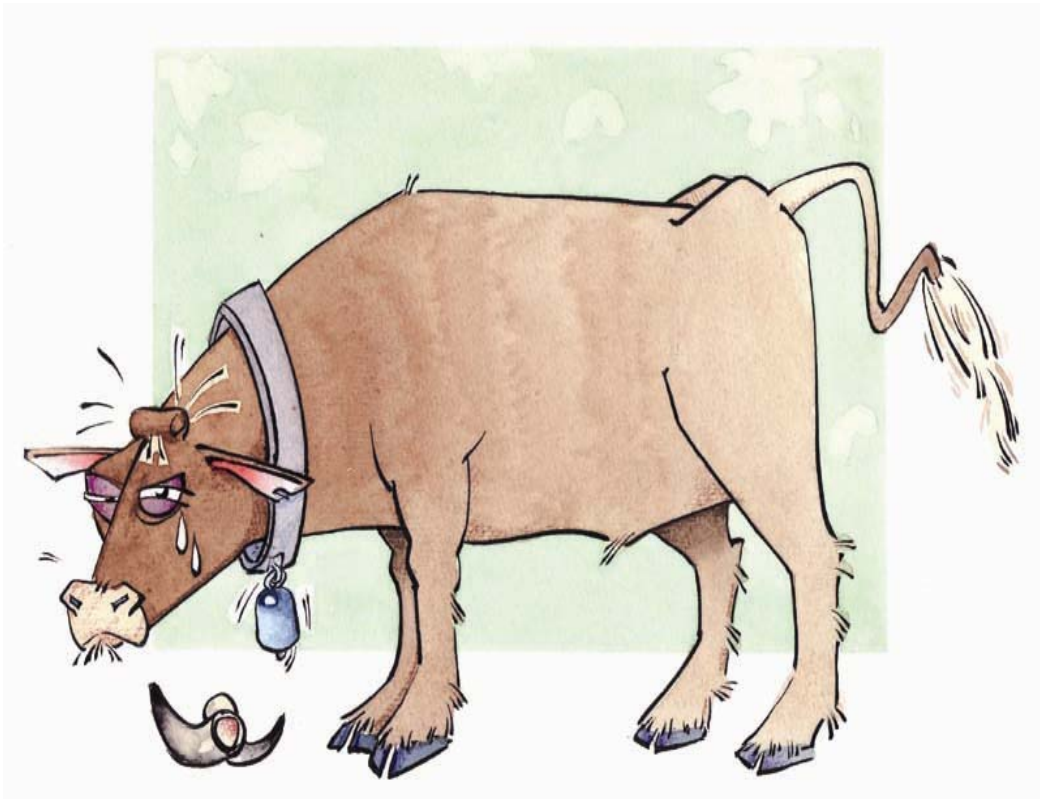
Contes de ratolins

Feu grups de quatre alumnes i proposeu-los que pensen contes de ratolins que coneixen. També podeu oferir-los la possibilitat que en busquen històries a la biblioteca d'aula. Després cadascú n'ha de contar un i els altres integrants del grup, endevinar de quin es tracta.

Construcció de mòbils

Per complementar el treball referit als personatges, podeu fer que l'alumnat elabore mòbils a partir d'aquestes figures:

Reflexió

Plantegeu als infants que reflexionen què farien davant de situacions problemàtiques. Formuleu els problemes en targetes i poseu-les sobre una taula. Posat el grup al voltant de la taula, cadascú alça una targeta a l'atzar i llegeix la situació en veu alta. Per torns, es fa un debat per buscar-hi solucions i opinant sobre les que vagen dient-se.

Algunes situacions possibles són:

- Un xiquet o xiqueta espera sa mare i ella no ve. No sap com tornar a casa. Què fa?
- Un xiquet o xiqueta viu a soles amb els pares, no té companyia per jugar i s'avorreix. Què fa?
- Un xiquet o xiqueta veu com un altre ha caigut al parc i no hi ha ningú per ajudar. Què fa?
- Un xiquet o xiqueta s'ha quedat a soles a casa i de sobte veu que hi ha foc al menjador. Què fa?
- Un xiquet o xiqueta veu un nadó sol en un carret, que s'ha quedat sol i plora. Què fa?
- Un xiquet o xiqueta va amb els seus pares a un altre barri o poble on és festa. Hi ha molta gent i es perd. Ni ell ni els seus pares no coneixen ningú. Què fa?

3.3. JOCS

Endevinar personatges

Un xiquet o xiqueta ha d'endevinar un personatge del conte. Se situa de cara al grup i d'esquena al personatge, que el grup pot veure. Fa preguntes al grup, que només pot contestar Sí o NO. Quan el descobreix, es canvia d'infant i de personatge.

L'olla de les lletres

Un xiquet o xiqueta posa la mà en l'olla i trau una paraula de les que hi ha dins, que són del conte. Ha d'associar-n'hi una altra i explicar per què.

La font dels desitjos

Per aconseguir salvar un personatge del conte, s'ha d'anar a la font dels desitjos, d'on traurem un paperet. En aquest paperet hi haurà una prova que haurem de fer per a salvar el ratolí, el bou...

Joc de rimes

Proposeu als xiquets i xiquetes que inventen rimes per construir una cançó senzilla i l'apreguen. Per exemple:

*Joan-Ratot és un tararot.
La rateta plora una miqueta.
El Pardalet...*

Joc de corda

Amb una o més de les cançons inventades, els xiquets i xiquetes poden botar a la corda, picant dues vegades de mans quan isca Joan-Ratot i tocant a terra amb la mà quan isca la rateta.

Joc de picar de mans

Els xiquets i xiquetes poden cantar la cançó inventada mitjançant el joc de rimes, picant de mans per parelles.

Joc de l'olla plena

Agrupeu els xiquets i xiquetes per equips. Es posen al pati cinc infants en fila amb una olla plena d'aigua a les mans. Han de portar-la fins a un contenidor gran sorteiant obstacles pel camí i buidant l'aigua cada equip al seu contenidor. Cada jugador de cada equip ha de fer el mateix. Al final, quan han passat tots els jugadors dels equips, guanya qui ha omplert més el contenidor d'aigua.

Joc del telèfon

Posats els infants en filera al pati, digueu en veu baixa al primer «Joan-Ratot és un tararot que a l'olla ha caigut en un minut». Van dient-se a cau d'orella aquest missatge i, quan acaben, s'escolta el primer i l'últim missatge que ha arribat per comprovar si ha experimentat canvis.

BIBLIOGRAFIA

«Cançó de Joan Ratot» [apunt de bloc]. *Tic Roc Team* <<http://www.gentdalcoi.org/educadores.eu/jamontes/?p=114>> [Consulta: 16 abril 2012]

MIQUEL, Dani. «Els barrets de Valor» [vídeo en línia]. La Casa Cantonera. Algemesí <<http://youtu.be/horuSp9Lzto>> [Consulta: 16 abril 2012]

VALOR, Enric. *Joan-Ratot*. Picanya: Bullent, 2010.